

Διαβάζοντας τις απαντήσεις βλέπουμε πως η επικοινωνία με το κείμενο είναι η πρώτη και σπουδαιότερη παράμετρος που πρέπει να λαμβάνουν υπ όψιν οι μαθητές όταν γράφουν ! Η « θεωρία» από μόνη της δεν μπορεί να καλύψει τις ανάγκες καμιάς ερώτησης , γιατί πρέπει κάθε φορά οι μαθητές/ τριες να την προσαρμόζουν στο συγκεκριμένο κείμενο . Για παράδειγμα δείτε την θεωρία της χρήσης του β' ρηματικού προσώπου : αμεσότητα, διδακτικός και προτρεπτικός τόνος, συναισθηματική προσέγγιση, οικειότητα, ζωντάνια . Αν αυτές οι μεμονωμένες λέξεις δεν συνυφανθούν μαζί με τα νοήματα του κειμένου η απάντηση δεν θα ήταν ποτέ ολοκληρωμένη .

ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Η ψευδαίσθηση της αυτονομίας

Πολύ συχνά οι ψυχολόγοι λέμε ότι υπάρχουν διαφορές στον τρόπο που οι άνθρωποι από ανατολικές και δυτικές κοινωνίες αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους και τις σχέσεις που αναπτύσσουν με το υπόλοιπο κοινωνικό σύνολο. Συγκεκριμένα, οι δυτικές κουλτούρες δίνουν έμφαση στις ατομικές ικανότητες, ωθούν τα άτομα να είναι ξεχωριστά και να διαφέρουν από το υπόλοιπο κοινωνικό σύνολο, με αποτέλεσμα να γίνονται πιο ανταγωνιστικά. Αντίθετα, οι ανατολίτικες κουλτούρες δίνουν έμφαση στην έννοια της κοινότητας, ωθούν τα άτομα να αναπτύσσουν στενές σχέσεις με τους υπολοίπους και να ακολουθούν πιστά τις κοινωνικές νόρμες, διαφοροποιώντας έτσι στο ελάχιστο την συμπεριφορά τους σε σχέση με το κοινωνικό σύνολο και τις κοινωνικές επιταγές.

Μπορεί η Δύση να δίνει έμφαση στην ατομικότητα, όμως αυτό δεν σημαίνει ότι ταυτόχρονα δεν λαμβάνουμε σοβαρά υπόψη τις απόψεις των υπολοίπων. Έχουμε την ανάγκη να γίνουμε δέκτες αποδοχής από τις κοινωνικές ομάδες στις οποίες ανήκουμε και φυσικά να έχουμε όσο το δυνατόν λιγότερες συγκρούσεις. Πόσο μακριά όμως μπορεί να φτάσει η ανάγκη μας για αποδοχή; Αν κρίνουμε από τα αποτελέσματα του κλασικού πειράματος του Asch¹ , τότε θα μπορούσαμε να πούμε ότι αυτή η ανάγκη είναι μεγαλύτερη από ότι περιμένουν οι περισσότεροι.

Ο Asch ήταν ένας από τους πιο σημαντικούς κοινωνικούς ψυχολόγους του αιώνα που μας πέρασε, ο οποίος, ζώντας μετά το τέλος του Β' ΠΠ και εν μέσω του Ψυχρού Πολέμου, είχε έντονους προβληματισμούς σχετικά με την επίδραση της κοινωνικής πίεσης στη συμπεριφορά του ατόμου. Οι άνθρωποι φαίνονται ελεύθεροι και έχουν την πεποίθηση ότι λειτουργούν αυτόνομα, αλλά ο Asch πίστευε ότι όλα αυτά είναι μια ψευδαίσθηση. Για να ελέγξει την υπόθεσή του σχεδίασε ένα πολύ απλό και ταυτόχρονα εξαιρετικά ευφύες πείραμα. Οι συμμετέχοντες καλούνταν να λάβουν μέρος σε ένα πείραμα το οποίο υποτίθεται ότι σκοπό είχε να ελέγξει την οπτική αντίληψή τους. Στην πιο κλασική μορφή του πειράματος οι συμμετέχοντες κάθονταν μαζί με άλλα άτομα σε μια αίθουσα και κοιτούσαν μια σειρά από κάρτες που έδειχναν 3 γραμμές, τις οποίες έπρεπε να συγκρίνουν ως προς το μέγεθός τους . Η απάντηση ήταν απλή και οφθαλμοφανής . Στην αίθουσα υπήρχαν επίσης και βοηθοί του πειραματιστή οι οποίοι έδιναν εσκεμμένα λανθασμένες απαντήσεις και μάλιστα πρώτοι , ώστε να ασκηθεί όσο το δυνατόν μεγαλύτερη πίεση στον συμμετέχοντα και να συμμορφωθεί με τις επιταγές των υπολοίπων.

Παρατηρήθηκε πως όταν οι συμμετέχοντες λάμβαναν μέρος στο πείραμα ατομικά (χωρίς άλλους συμμετέχοντες-βοηθούς στο χώρο), οι σωστές απαντήσεις έφταναν το 99%. Αυτό που πρόσεξε όμως ο Asch ήταν πως όταν οι συμμετέχοντες έδιναν τις απαντήσεις ομαδικά (έχοντας ακούσει τις απαντήσεις των άλλων, των βοηθών του πειραματιστή), τότε το ποσοστό σωστών απαντήσεων έπεφτε σημαντικά· έτειναν να συμφωνούν όλο και περισσότερο με την ομάδα, πηγαίνοντας αντίθετα στις προσωπικές τους αντιλήψεις. Εκτιμήθηκε ότι έως και 75% των συμμετεχόντων συμφώνησε τουλάχιστον μία φορά με την λανθασμένη άποψη της ομάδας, ενώ το 37% συμφώνησε πλήρως με την ομάδα!

Τι συνέβη όμως; Πως γίνεται κάποιος να βλέπει κάτι με τα ίδια του τα μάτια και να δηλώνει κάτι διαφορετικό; Η απάντηση είναι απλά: η πίεση της ομάδας. Ακόμη και για απλές δραστηριότητες και αποφάσεις που έχουν μηδενικό αντίκτυπο για εμάς (όπως η απάντηση σε ένα πείραμα με αγνώστους) τείνουμε να πηγαίνουμε με τα νερά της ομάδας για να αποφύγουμε τις συγκρούσεις και να μην διαφοροποιηθούμε από την ομάδα.

Ένας από τους παράγοντες όμως που μπορεί να μειώσει δραματικά την επίδραση της ομάδας πάνω μας είναι η ανωνυμία. Όταν οι συμμετέχοντες του πειράματος καλούνταν να δώσουν γραπτή απάντηση και όχι προφορική ενώπιον όλων, ακόμη και όταν γνώριζαν τις απαντήσεις των υπολοίπων, υπέκυπταν σημαντικά λιγότερο. Ο λόγος ήταν ότι δεν χρειαζόταν να γίνει φανερή η αντίθεση της άποψής τους με την άποψη της πλειοψηφίας, οπότε αυξανόταν η αίσθηση ελευθερίας. Αυτό είναι κάτι που θα πρέπει να το συγκρατήσουμε, καθώς η ανωνυμία αποτελεί θεμέλιο λίθο στις ψηφοφορίες των σύγχρονων δημοκρατιών ακριβώς για τη διασφάλιση της ελευθερίας της άποψης και της μείωσης των συγκρούσεων των ατόμων της μειοψηφίας με τα άτομα της πλειοψηφίας.

Συμπερασματικά θα λέγαμε πως όσο ανεξάρτητοι και εάν νομίζουμε ότι είμαστε, στην πραγματικότητα η κοινωνία ασκεί τεράστια επιρροή πάνω στη συμπεριφορά μας, ίσως με τρόπους που δεν μπορούμε να φανταστούμε και να ελέγξουμε κάθε δεδομένη στιγμή. Η πραγματική ελευθερία έρχεται μέσα από την ανωνυμία και με το να μπορέσει η φωνή μας να ακουστεί, δίχως να ταυτοποιηθούμε και να στοχοποιηθούμε για τις απόψεις μας. Βεβαίως η ανωνυμία δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται ως πανάκεια. Μια βόλτα στο διαδίκτυο θα μας πείσει πως η ανωνυμία εύκολα μπορεί να φτάσει στα όρια της ασυδοσίας και να επιτρέψει στα άτομα να βγάλουν τον χειρότερο εαυτό τους, πληγώνοντας τρίτους δίχως απολύτως κανέναν λόγο. Ο κοινωνικός κομπορμισμός έχει και θετικά στοιχεία και είναι ένα από τα βασικά υλικά που κρατάνε μια κοινωνία δεμένη και επιτρέπουν την εφαρμογή κοινωνικών κανόνων για την διαίωσή της.

1 : *O Solomon Eliot Asch ήταν πολωνοαμερικανός ψυχολόγος και πρωτοπόρος στην κοινωνική ψυχολογία.*

Κείμενο του **Δημήτρη Αγοραστού**, ελαφρώς διασκευασμένο για τις ανάγκες της εξέτασης των μαθητών. Ο Δημήτρης Αγοραστός είναι ψυχολόγος, ειδικευμένος στη Σχολική Ψυχολογία (ΑΠΘ) και στις Νευροσυμπεριφορικές Επιστήμες.

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Χρειάζεται να έχει κανείς μεγάλη αυτοπεποίθηση για να καθορίζει το τι θέλει να κάνει, συμβουλευόμενος μόνο τις εσωτερικές του προδιαθέσεις. Όταν δεν διαθέτει κανείς αυτή την αυτοεκτίμηση, χρησιμοποιεί τα μοναδικά κριτήρια, που είναι προσिता σε όλους: τη σύγκριση με τους άλλους – κάτι που χρησιμοποιείται από όλους, γιατί είναι πολύ αποτελεσματικό για τη συγκράτηση των ανθρώπων μέσα σε συγκεκριμένα πλαίσια.

Για να ξεφύγετε από την παγίδα της διαρκούς σύγκρισης, πρέπει να αναπτύξετε μια αρκετά ισχυρή

πίστη στον εαυτό σας (που πρέπει ν'αποφασίσετε να την εφαρμόζετε λεπτό προς λεπτό στη ζωή σας), εξοπλίζοντάς τον με μερικές βασικές στρατηγικές: Πρώτα απ' όλα, όμως, πρέπει να συνειδητοποιήσετε πως δεν είναι δυνατό να είναι κανείς σαν όλους τους άλλους και, ταυτόχρονα, αυτόνομος.

Ο Ραλφ Γουόλντο Έμερσον *το κατάλαβε αυτό καλύτερα από όλους τους συγγραφείς, που έχω διαβάσει. Στο έργο του “Αυτοπεποίθηση” γράφει: «Όποιος θέλει να γίνει άνθρωπος, πρέπει να είναι αντικομοφομιστής. Αυτός που θέλει να δρέψει αθάνατες δάφνες δεν πρέπει να εμποδίζεται από το όνομα του καλού, αλλά να εξερευνά το καλό. Τίποτε δεν είναι απόλυτα ιερό, παρά μόνο η ακεραιότητα του δικού σου πνεύματος» .

Χωρίς να υποστηρίζουμε τον αντικομοφορισμό για τον αντικομοφορισμό, θεωρούμε σημαντικό να εξετάσει κανείς από κοντά τον εαυτό του και τις πολύ προσωπικές του επιδιώξεις. Έτσι θα καταλάβει πόσο είναι παράλογο να ζει τη ζωή του με βάση τη σύγκριση με τους άλλους, αν δεν θέλει οι άλλοι να κινούν τα νήματά του. Οι άνθρωποι, που θέλουν να είσαι όπως είναι εκείνοι, ή που θέλουν να σου ορίσουν πώς να είσαι, δεν θα πάψουν να σου θυμίζουν πώς ενεργούν οι άλλοι, για να σου δώσουν στέρα παραδείγματα. Αντίδρασε στις υποδείξεις τους, καθώς και στη δική σου τάση να βρίσκεις τα πρότυπά σου έξω από τον εαυτό σου.

**Ο Ραλφ Ουόλντο Έμερσον (1803 –1882), ήταν Αμερικανός δοκιμιογράφος, λέκτορας, και ποιητής, ο οποίος ηγήθηκε του κινήματος του υπερβατισμού στα μέσα του 19ου αιώνα. Ήταν υπέρμαχος της ατομοκρατίας και ενάντια στις ηθικοοικονομικές πιέσεις των κοινωνικών προτύπων*

«Να κινείς τα δικά σου νήματα» **Wayne Dyer** εκδόσεις Γλάρος , 1987. Απόσπασμα

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Πέτρος Αμπατζόγλου

Η λύσσα

Ίσως θα πρέπει να συνεχίσω να είμαι άνθρωπος, να μιλάω με τα «νομίζω» , αντί «τα ξέρω» , « υποθέτω» , αντί του «είμαι βέβαιος» . Ίσως θα πρέπει να ισχυρίζομαι πως είμαι όπως όλοι και μάλιστα με λιγότερα προσόντα, να προσπαθώ πονηρά κι έντεχνα να τους πείσω πως είμαι ανιδιοτελής, έτοιμος για θυσίες, μεγαλόκαρδος χωρίς ματαιοδοξία, με δυο λόγια, άνθρωπος του χεριού τους. Αν όμως πάλι αποφασίσω να παίξω το ρόλο που περιμένουν από μένα, αν δηλαδή αποφύγω τις υπερβολές κι αντί για θαύματα προσποιηθώ απλούστατα πως έχω λογικές ικανότητες, που μάλιστα δεν είναι έμφυτες αλλά καρπός κόπου, μελέτης και σκληρής δουλειάς, πως έγινα αυτό που είμαι διαβάζοντας μορφωτικά και άλλα βιβλία, μάζεψα σαν μερμυγκάκι τις γνώσεις, ο Αριστοτέλης είπε, ο Πλάτων είπε, ο Φρόνιτ είπε ο Κάντ είπε, ο Γιούνγκ είπε, ο Αϊνστάιν είπε, έτσι, αφού όλοι είπαν, δεν έμεινε τίποτα να πω κι εγώ, τότε, τότε λέω, όχι μόνο θα μ' αγαπούν, αλλά και θα με θαυμάζουν, θα με ζηλεύουν και θα καμαρώνουν για μένα. Θα με θαυμάζουν, λοιπόν, που είμαι αυτοδημιούργητος, θα με δείχνουν στα παιδιά τους για μίμηση, θα με εγκωμιάζουν και θα με στολίζουν μ' επίθετα, θα αισθάνονται πως αυτοί είμαι εγώ, θα είμαι πια δικός τους, θα φέρνουν αθώα τη συζήτηση στο όνομά μου και θα λένε «καλέ τι λες τον Πετρούλη δεν ξέρω; ας γελάσω που λέμε, άκου δεν ξέρω τον Πέτρο...» . Έτσι με τον καιρό, απ' την πολλή τους εκτίμηση και θαυμασμό θα γίνω αντικείμενο. Θα με γυαλίζουν και θα με ξεσκονίζουν. Θα με μεταφέρουν σ' όλη τη χώρα σε λιτάνευση για να βρέξει ή να

μη βρέξει. Αλλά, παρ' όλα αυτά, θα με βρίζουν κι από πάνω. Αν δεν είμαι διαχυτικός θα με λένε ξιπασμένη βεντέτα, αν δεν είμαι σεμνός και μετρημένος θα λένε πως καβάλησα το καλάμι. Θα πρέπει πάντα να τους διαβεβαιώνω πως είμαι τυχερός γι' αυτό που έγινα και πως ο καθένας θα μπορούσε να πετύχει αν είχε τύχη. Θα πρέπει προπάντων να προσέχω πολύ, να προσέχω αφάνταστα. Να σχοινοβατώ απ' το Λυκαβηττό στην Ακρόπολη κι από κάτω όλη η Αθήνα να εύχεται βουβά να φτάσω αλλά και να πέσω. Να θέλουν πρώτα να φτάσω και μετά να κάνω μια βουτιά και να πολτοποιηθώ. Τα θέλουν όλα αυτοί.

Πέτρος Αμπατζόγλου , από την συλλογή « Προσωπική αποκάλυψη». Απόσπασμα. Εκδ. Κέδρος Αθήνα 1978, σελ 88

ΘΕΜΑ Α

Να παρουσιάσετε συνοπτικά μέσα σε 70 - 80 περίπου λέξεις τα συμπεράσματα του κοινωνικού πειράματος του Solomon Asch , όπως αυτά παρουσιάζονται στο κείμενο 1

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ Β

B1) Να γράψετε στο τετράδιό σας δίπλα στον αριθμό της Στήλης Α το γράμμα από τη Στήλη Β που αντιστοιχεί στην ορθή απάντηση, με βάση το περιεχόμενο των κειμένων 1 και 2 (χωρίς αναφορά σε χωρία του κειμένου):

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1 . Σύμφωνα με το κείμενο 1 η κουλτούρα των χωρών της Ανατολής	α) δίνει έμφαση στην υπεροχή του ατόμου έναντι των κοινωνικών ομάδων β) υποστηρίζει τη σημασία της προσαρμογής στο κοινωνικά και συλλογικά αποδεκτό γ) ενισχύει τις ατομικές δεξιότητες των πολιτών
2. Σύμφωνα με το κείμενο 1 ο κοινωνικός ψυχολόγος Solomon Asch θεωρούσε ότι η αυτονομία του ανθρώπου	α) αποτελεί αυταπάτη β) ενισχύεται από την κοινωνική προσαρμογή γ) ενισχύεται από την επιρροή της κοινωνικής ομάδας
3. Σύμφωνα με το κείμενο 1 η ανωνυμία των χρηστών του διαδικτύου	α) αποτελεί λύση για όλα τα προβλήματα που μπορεί να προκύψουν κατά τη χρήση των διαδικτυακών εφαρμογών β) μπορεί να διευκολύνει αυθαιρεσίες και έκνομες πράξεις γ) προστατεύει από τον διαδικτυακό εκφοβισμό
4. Σύμφωνα με το κείμενο 2 ο άνθρωπος που έχει αυτοεκτίμηση	α) αποφεύγει να πέσει στην παγίδα της μαζοποίησης β) εμπιστεύεται εύκολα και θαυμάζει τους άλλους γ) ολοκληρώνει την προσωπικότητά του μέσα από τη σύγκριση με τους γύρω του
	α) είναι κατακριτέα

5. Σύμφωνα με το κείμενο 2 η τάση του ανθρώπου να μην συμμορφώνεται με τις νόρμες της πλειοψηφίας	β) τον οδηγεί στην υιοθέτηση των κοινωνικά αποδεκτών προτύπων γ) τον βοηθά στο να μην προτεραιοποιεί τις απόψεις των άλλων
---	---

Μονάδες 15

B2) Ποια ρηματικά πρόσωπα εναλλάσσονται στις δύο πρώτες παραγράφους του κειμένου 2 («Χρειάζεται να έχει... αυτόνομος») ; Για ποιους λόγους ο συγγραφέας έκανε τη συγκεκριμένη γλωσσική επιλογή ;

Μονάδες 5

B3) α) Στην πρώτη παράγραφο του κειμένου 1 (« Πολύ συχνά ...κοινωνικές επιταγές») να βρείτε τέσσερις δείκτες συνοχής του λόγου , με τους οποίους συνδέονται τα νοήματα που αναφέρονται στη διαμόρφωση της αυτοεικόνας του σύγχρονου ανθρώπου αλλά και της σχέσης του με το κοινωνικό σύνολο. Ποιες σχέσεις εκφράζουν ;

Μονάδες 8

β) Στο παρακάτω απόσπασμα από το κείμενο 2 («Χωρίς να υποστηρίζουμετον εαυτό σου») να παρουσιάσετε τις αλλαγές που γίνονται στη χρονική βαθμίδα των ρημάτων και να σχολιάσετε την αποτελεσματικότητά τους , σε σχέση με την πρόθεση του συγγραφέα στη συγκεκριμένη παράγραφο

Μονάδες 7

ΘΕΜΑ Γ

Πώς διαμορφώνονται οι σχέσεις του ήρωα (κείμενο 3) με τον κοινωνικό του περίγυρο και πώς αυτές επηρεάζουν την προσωπική του ταυτότητα και στάση ζωής ; Πιστεύετε πως το θέμα που θίγεται στο κείμενο παραμένει επίκαιρο στην εποχή μας ; Να παρουσιάσετε τις απόψεις σας σε ένα ερμηνευτικό σχόλιο 150 – 200 λέξεων , στηριζόμενοι σε τρεις κειμενικούς δείκτες .

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Πολύ συχνά στη ζωή μας συναντούμε ανθρώπους που παραμερίζουν τα ιδιαίτερα στοιχεία της προσωπικής τους ταυτότητας και υιοθετούν τις στάσεις ζωής και τις αντιλήψεις των πολλών «άλλων» . Σε ένα άρθρο 350 - 400 λέξεων , το οποίο θα δημοσιευθεί στη σχολική σας ιστοσελίδα, στο πλαίσιο αφιερώματος με τίτλο «οι νέοι έξω από τα τείχη » , παρουσιάζετε α) τη στάση που κρατούν οι νέοι απέναντι σε αντιλήψεις και συλλογικές συμπεριφορές που εμποδίζουν την εξέλιξη της κοινωνίας , αλλά και τη δική τους και β) προτείνετε τρόπους μέσω των οποίων οι νέοι θα μπορούσαν να βοηθηθούν ώστε να χτίσουν μια αυτόνομη και ελεύθερη προσωπικότητα με την οποία θα καταφέρουν να συντελέσουν στη διαμόρφωση ενός καλύτερου κόσμου για τους ίδιους , αλλά και για τις επόμενες γενιές .

Μπορείτε να αξιοποιήσετε δημιουργικά στοιχεία από τα κείμενα 1, 2 και 3

ΑΠΑΝΤΗΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

ΘΕΜΑ Α

Το πείραμα του Solomon Asch έδειξε ότι το άτομο οδηγείται συχνά στην κοινωνική συμμόρφωση, υπακούοντας στις απόψεις και τις επιλογές της ομάδας, ώστε μην αντιπαράθεται μαζί της και νιώθει διαφορετικός. Οι συμμετέχοντες στο κοινωνικό πείραμα συχνά συμφωνούσαν με εσφαλμένες απαντήσεις που έδινε η ομάδα, παρόλο που οι ίδιοι γνώριζαν την σωστή και ευλογοφανή απάντηση, κάτι που ωστόσο άλλαξε όταν η ανωνυμία μείωσε σημαντικά αυτήν την συλλογική επίδραση και επέτρεψε την ανάδειξη της ελευθερίας της γνώμης και την αντίσταση στις κοινωνικές πιέσεις.

B1)

1 β

2 α

3 β

4 α

5 α

B2) Στο συγκεκριμένο απόσπασμα παρατηρούμε την χρήση του γ' και του β' ρηματικού προσώπου .

Με το γ' ρηματικό πρόσωπο (« Χρειάζεται να έχει κανείς μεγάλη αυτοπεποίθηση για να καθορίζει το τι θέλει να κάνει Όταν δεν διαθέτει κανείς αυτή την αυτοεκτίμηση, χρησιμοποιεί τα μοναδικά κριτήρια,χρησιμοποιείται από όλους....., γιατί είναι πολύ αποτελεσματικό για τη συγκράτηση των ανθρώπων») ο συγγραφέας δίνει γενικευτικό χαρακτήρα στις θέσεις του για το πώς η σύγκριση με τους άλλους αποτελεί παράγοντα αυτοπροσδιορισμού του ανθρώπου. Περιγράφει μια γενικώς αποδεκτή αλήθεια για τις επιρροές που δεχόμαστε από την κοινωνική ομάδα, με απρόσωπο ύφος δημιουργώντας ένα αντικειμενικό πλαίσιο στις θέσεις του για τα περιθώρια ελεύθερης και ειλικρινούς έκφρασης που έχει ο άνθρωπος .

Στη συνέχεια, η αλλαγή στο δεύτερο ρηματικό πρόσωπο (« Για να ξεφύγετε από την παγίδα της διαρκούς σύγκρισης, πρέπει να αναπτύξετε μια αρκετά ισχυρή πίστη στον εαυτό σας, που πρέπει ν' αποφασίσετε να την εφαρμόζετε λεπτό προς λεπτό στη ζωή σας... πρέπει να συνειδητοποιήσετε πως δεν είναι δυνατό να είναι κανείς σαν όλους τους άλλους και, ταυτόχρονα, αυτόνομος») δημιουργεί την αίσθηση της απεύθυνσης στον αναγνώστη, με αμεσότητα, καθιστώντας το μήνυμα πιο προσωπικό,

προτρεπτικό και συμβουλευτικό . Ο αναγνώστης νιώθει ότι οι συμβουλές για την ισχυροποίηση της αυτονομίας του αφορούν τον ίδιο και έτσι ενθαρρύνεται να τις εφαρμόσει . Με αυτή την εναλλαγή των δύο αυτών ρηματικών προσώπων , το κείμενο αποκτά υφολογική ποικιλία και ο συγγραφέας επιτυγχάνει τον συγκερασμό της αντικειμενικής παρατήρησης με την άμεση παρότρυνση, ενισχύοντας τη συναισθηματική απήχηση του μηνύματος.

B3α)

"Συγκεκριμένα": επεξηγεί και εξειδικεύει περαιτέρω τις διαφορές ανάμεσα στις δυτικές και ανατολικές κουλτούρες, στις σχέσεις ατόμου και κοινωνικού συνόλου .

"Με αποτέλεσμα": εκφράζει σχέση αιτίου – αποτελέσματος , παρουσιάζοντας την διαμόρφωση ανταγωνιστικού κλίματος στις δυτικές κοινωνίες , που προωθούν και υποστηρίζουν την ανάδειξη της ατομικότητας

"Αντίθετα": Εκφράζει αντίθεση . Αντιθέτει , μέσα από σύγκριση, τις ανατολικές κουλτούρες με τις δυτικές που αναφέρθηκαν προηγουμένως, ώστε να αναδειχθούν οι διαφορετικές πολιτισμικές προσεγγίσεις τους , για το θέμα της ατομικότητας

"Έτσι": εκφράζει αποτέλεσμα , δείχνοντας πως η συμμόρφωση στους κοινωνικούς κανόνες στις ανατολικές κουλτούρες περιορίζει την ατομική διαφοροποίηση

B3 β) Στο απόσπασμα συναντάμε αρχικά ρήματα σε χρόνο ενεστώτα : « Χωρίς να υποστηρίζουμε τον αντικοφορμισμό για τον αντικοφορμισμό, θεωρούμε σημαντικό..... Οι άνθρωποι, που θέλουν να είσαι όπως είναι εκείνοι, ή που θέλουν να σου ορίσουν πώς να είσαι...» . Ο συγγραφέας με την χρήση του ενεστώτα δείχνει πως οι συμβουλές του για μια ζωή ανυπότακτη , μακριά από τις κοινωνικές επιταγές είναι ζήτημα και του παρόντος αλλά και διαχρονικό . Επίσης θέλει να περιγράψει , μέσω του ενεστώτα που χρησιμοποιεί στα συγκεκριμένα ρήματα , τις τρέχουσες αντιλήψεις και συμπεριφορές που υπενθυμίζουν ότι η κοινωνική συμμόρφωση είναι παρούσα.

Η χρήση του μέλλοντα σε άλλα ρήματα του αποσπάσματος (« Έτσι θα καταλάβει πόσο είναι παράλογο να ζει τη ζωή του με βάση τη σύγκριση με τους άλλους ... Οι άνθρωποι δεν θα πάψουν να σου θυμίζουν πώς ενεργούν οι άλλοι») δείχνει την αναπόφευκτη και αφόρητη πίεση της κοινωνικής συμμόρφωσης στο μέλλον του ανθρώπου , αλλά λειτουργεί και συμβουλευτικά για να αποφευχθούν οι μελλοντικές αρνητικές συνέπειες της συμμόρφωσης και της απώλειας της προσωπικής αυτονομίας. Ο συγγραφέας προβάλλει το μέλλον ως αναπόφευκτο, αν δεν αντιδράσουμε στο παρόν, τονίζοντας την ανάγκη για προσωπική αυτονομία.

ΘΕΜΑ Γ

Ερμηνευτικό σχόλιο

Οι σχέσεις του ήρωα με τον κοινωνικό του περίγυρο διαμορφώνονται μέσα από την αμφιταλάντευσή του ανάμεσα στην επιθυμία για κοινωνική αποδοχή και την ανάγκη του για αυθεντικότητα και υπεράσπιση των δικών του επιθυμιών και αξιών . Ο ήρωας αντιλαμβάνεται πως - προκειμένου να είναι αποδεκτός - θα πρέπει να προσαρμοστεί στις προσδοκίες των άλλων , υιοθετώντας έναν ρόλο που τον καθιστά διαχειρίσιμο "άνθρωπο του χεριού τους". Μέσα από έναν ιδιότυπο εσωτερικό μονόλογο εξωτερικεύει τις σκέψεις του για την πίεση - που άδηλα δέχεται- να υιοθετεί έναν ψεύτικο εαυτό και να δείχνει ότι εκπροσωπεί ένα πρότυπο ανθρώπου που ο καθένας θα μπορούσε να φτάσει , πως οι ικανότητές του « δεν είναι έμφυτες αλλά καρπός κόπου, μελέτης και σκληρής δουλειάς...διαβάζοντας μορφωτικά και άλλα βιβλία» . Μόνο τότε καταφέρνει να ανταποκριθεί στην ταυτότητα που επιζητούν οι « άλλοι» : μια ζωή επιτυχημένη μεν , αλλά προσιτή, εφικτή για τον καθένα . Ο παραλογισμός αυτής της διάχυτης ζηλοφθονίας και υποκρισίας αποτυπώνεται στις συμπεριφορές των άλλων, οι οποίες παραμένουν αντιφατικές , όπως αποτυπώνεται μέσα από τις διαδοχικές αντιθέσεις στην περιγραφή των αδηφάγων απαιτήσεών τους : «Έτσι ...απ' την πολλή τους εκτίμηση και θαυμασμό θα γίνω αντικείμενο. Θα με γυαλίζουν και θα με ξεσκονίζουν..... Αλλά, παρ' όλα αυτά, θα με βρίζουν κι από πάνω.....». Την αβέβαιη και ρευστή ταυτότητά του την θεωρεί εργαλείο ικανοποίησης των αναγκών των άλλων , που όσο κι αν τον χειροκροτούν στο τέλος θέλουν να τον « πολτοποιήσουν» όπως μεταφορικά αποτυπώνεται η απομύζηση του αυθεντικού εαυτού από τους «άλλους»

Θεωρώ πως το θέμα παραμένει επίκαιρο στην εποχή μας , γιατί τα κοινωνικά πλαίσια οδηγούν τους περισσότερους από εμάς σε ένα παιχνίδι προσποίησης , στενά συνδεδεμένο με τις προσδοκίες των άλλων . Η ανάγκη για αποδοχή συχνότατα υπονομεύει την αυτονομία μας , η κατάκτηση της οποίας οφείλει να παραμένει όμως ανυποχώρητος στόχος .

ΘΕΜΑ Δ

A ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ

Η στάση που κρατούν οι νέοι απέναντι σε αντιλήψεις και συλλογικές συμπεριφορές που εμποδίζουν την εξέλιξη της κοινωνίας

- Πολλοί νέοι αμφισβητούν τις κατεστημένες αντιλήψεις, ιδίως όταν αυτές έρχονται σε αντίθεση με τις αξίες της σύγχρονης κοινωνίας, όπως η ισότητα, η δικαιοσύνη και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αυτό μπορεί να εκδηλωθεί με τη μορφή κοινωνικών κινημάτων, όπως το φεμινιστικό κίνημα, το κίνημα για τα δικαιώματα των LGBTQ+ και το περιβαλλοντικό κίνημα.
- Οι νέοι ενημερώνονται και κρίνουν ο,τι θεωρείται δεδομένο . Αυτό διευκολύνεται από την πρόσβαση στην Πληροφόρηση και τις Νέες Τεχνολογίες. Οι νέοι έχουν αυξημένη πρόσβαση στην πληροφορία μέσω του διαδικτύου και των κοινωνικών δικτύων, γεγονός που τους επιτρέπει να αμφισβητούν παραδοσιακές αντιλήψεις και να αναζητούν εναλλακτικές απόψεις.

Συγκεκριμένα :

- Οι νέοι δημιουργούν ή συμμετέχουν σε ομάδες νεολαίας που εστιάζουν σε θέματα όπως τα ανθρώπινα δικαιώματα, η ισότητα των φύλων, η υποστήριξη προσφύγων, και άλλα. Οργανώνουν εκδηλώσεις, εργαστήρια ή ακόμα και καμπάνιες στα social media για να ευαισθητοποιήσουν το κοινό. Ένα παράδειγμα είναι η συμμετοχή σε ομάδες όπως η "Amnesty International Youth". Έτσι αντιστέκονται στην κυρίαρχη αντίληψη υποταγής, συμβιβασμού και απάθειας που συχνά συναντάται για τέτοια ζητήματα
- Αντιστέκονται μέσω των κοινωνικών δικτύων: Χρησιμοποιώντας πλατφόρμες όπως το Instagram, ή το TikTok, δημιουργούν και μοιράζονται περιεχόμενο που προκαλεί συζητήσεις για κοινωνικά ζητήματα. Για παράδειγμα, η χρήση hashtags όπως # «All Eyes On Rafah» , #save the planet , συμβάλλει στην ενημέρωση του κοινού για θέματα απέναντι στα οποία μεγάλο μέρος της κοινωνίας δείχνει απευαισθητοποιημένο , θεωρώντας τα άλυτα .

B ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ

Τρόποι με τους οποίους οι νέοι θα μπορούσαν να χτίσουν μια αυτόνομη και ελεύθερη προσωπικότητα με την οποία θα καταφέρουν να συντελέσουν στη διαμόρφωση ενός ομορφότερου κόσμου

- Η καλλιέργεια της κριτικής σκέψης επιτρέπει στους νέους να αναλύουν και να αμφισβητούν τις πληροφορίες που λαμβάνουν, αντί να τις αποδέχονται άκριτα. Μέσω της αυτογνωσίας, μπορούν να αναγνωρίζουν τις προσωπικές τους αξίες και τις προτεραιότητες τους, γεγονός που τους βοηθά να αντιστέκονται στην πίεση να συμμορφωθούν με την κυρίαρχη κουλτούρα και έτσι να μπορούν να παλέψουν για έναν καλύτερο κόσμο , μακριά από συμβιβασμούς
- Η καλλιέργεια και έκφραση της προσωπικής ταυτότητας μέσω της τέχνης, της μουσικής και άλλων δημιουργικών μορφών είναι ένας τρόπος για τους νέους να διατηρήσουν την αυτονομία τους, επενδύοντας σε αυτό που τους εκφράζει και αναδεικνύοντας τη μοναδικότητά τους,
- Η συνεχιζόμενη εκπαίδευση, είτε μέσω ακαδημαϊκών σπουδών είτε μέσω της αυτομόρφωσης, ενισχύει την ανεξαρτησία σκέψης και την ικανότητα να λαμβάνουν αποφάσεις που βασίζονται σε γνώση και κατανόηση. Οι νέοι που ενημερώνονται για διάφορα θέματα είναι καλύτερα εξοπλισμένοι να αντιστέκονται σε λανθασμένες και καθοδηγούμενες επιρροές , έτσι ώστε τελικά να έχουν τη δύναμη να παλέψουν ενάντια στις αδικίες και στα κακώς κείμενα αυτού του κόσμου .
- Η δημιουργία και η διατήρηση σχέσεων με ανθρώπους που μοιράζονται παρόμοιες αξίες και ενδιαφέροντα μπορεί να λειτουργήσει ως στήριγμα για τη διατήρηση της αυτονομίας. Οι νέοι μπορούν να δημιουργούν κοινότητες όπου η διαφορετικότητα είναι αποδεκτή και η ατομικότητα ενθαρρύνεται, έτσι ώστε να διαμορφώσουν την απαραίτητη σκευή που θα τους καταστήσει ενεργούς και μάχιμους πολίτες

